

Димитър Димов прекарва в Мадрид петнайсетина месеца на специализация по хистология, от януари 1943 до март 1944 г. Доказано е, че през този престой той се вдъхновява за романа си с испанска тематика. „Осъдени души“ вижда бял свят в България след връщането му през 1945 година.³

Именно в периода, докато Димов живее в Испания, се подготвят и първите съвременни преводи на българска художествена литература на испански. По инициатива, подета от един български гражданин, вече споменатия Тодор Нейков, който започва да превежда Елин-Пелиновите разкази. Впоследствие намира скромно издателство, което издава книгата - сборник с девет разказа и поведта „Гераците“, излезли от печат през февруари 1944 г.: Elin - Pelin, *Cuentos búlgaros*, Traducción del búlgaro por Teodoro P. Neïcor [sic] y Manuel María de Barandica Editorial Stylos, Madrid 1944.

Нейков се водел от стремеж към представителност - макар че той самият признава, че започва да превежда „просто на шега“, но все пак български класици. Дейността на Нейков като пропагандатор на българската литература в Испания не е официална, макар че той изпълнява официална длъжност, а лична. Все пак, негова е заслугата за запознаването испанския свят с българската литература.

След успеха с Елин Пелин идва ред на „Жетварят“ на Йордан Йовков, който е излязъл още през 1944 г. Подзаглавието подчертава националнолитературната принадлежаност на Йовковата творба - която е представена като „български роман“: Jordan Ióvkof [sic], *El segador. Novela búlgara*, Traducción de Teodoro Neicov y Juan Eduardo Zúñiga, Ediciones y Publicaciones Españolas, S. A., [Colección Siembra], Madrid 1944.

Пак по собствена инициатива, след края на световната война, Нейков се обърнал към издателството „José Janés“ в Бар-

³ Данните за Димитър Димов и престоя му в Испания са взети от писмения вариант на текста от публичната лекция на Франсиско Хавиер Хуес Галвес «Димитър Димов (1909-1966)», Ден на Славянската култура и писменост, Аула на Филологическия факултет, Университет „Комплутенсе“ в Мадрид, 25. 05. 2000 г.